

7. Стратегія національної безпеки України. Україна у світі, що змінюється (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/project-Litvinenko-dcd38.pdf>.

8. Хакен Г. Можем ли мы применять синергетику в науках о человеке / Г. Хакен [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://spkurdyumov.narod.ru/Haken7.htm>

Анотація

Узагальнено фактори, вплив яких задає рамкові умови формування стратегії і тактики державної політики розвитку сільських територій. Обґрунтовано доцільні підходи до активізації процесів самоорганізації громад.

Ключові слова: державна політика, сільські території, стратегія, тактика, процеси самоорганізації, сільські громади.

Аннотация

Обобщены факторы, влияние которых задает рамочные условия формирования стратегии и тактики государственной политики развития сельских территорий. Обосновано целесообразные подходы к активизации процессов самоорганизации общин.

Ключевые слова: государственная политика, сельские территории, стратегия, тактика, процессы самоорганизации, сельские общины.

Annotation

Generalized of factors, which influence create framework conditions of the strategy and tactic of state policy of the development of the rural territories. Justified appropriate approaches to activation of the processes of self-organization of communities.

Key words: public policy, rural areas, strategy, tactics, processes of self-organization, rural communities.

УДК 338.24

Демченко Н.В.,
к.е.н., асистент кафедри економіки підприємства,
Харківський національний
автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. За останні десятиліття в Україні було створено багато програм та концепцій щодо напрямів переходу до ринкової економіки, але питання про механізми та напрями переходу до сталого розвитку залишалося поза увагою, хоча є дискусійним і привертає дедалі більшу увагу не тільки сучасних науковців, а й спільноти. Діючі нормативно-правові акти, розроблені національні програми, нарешті закони, не охоплюють всі боки цієї багатогранної і складної проблеми – переходу України до стійкого розвитку. Отже, необхідно дослідити проблеми, пов'язані з втіленням концепції сталого розвитку в Україні та визначити основні напрями їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Екологічним аспектам глобалізації та її співвідношенню із концепцією сталого розвитку присвячено наукові праці сучасних вітчизняних науковців: І. Вахович, З. Герасимчук, Н. Піскулової, Е. Семенюка, Н. Стукало, Ю. Туниці, Т. Туниці. Ціннісно-світоглядні та культурологічні аспекти переходу до стійкого розвитку розглянуто у роботах Т. Д. Гайворона, Л. С. Гордіної, В. Г. Горшкова, Д. С. Єрмакова. Науково-теоретичні проблеми переходу країн до сталого розвитку аналізували В. І. Данилов-Данильян, Ю. Г. Дем'яненко, М. М. Моїсєєв, Р. А. Перелет, А. І. Субетто. Незважаючи на актуальність проблема переходу до сталого розвитку залишається дискусійною та потребує подальшого розгляду, особливо в контексті національних особливостей її формування та реалізації. Недостатньо вирішеними залишаються проблеми, пов'язані з геополітичною і освітньо-виховною сферами суспільного життя.

Постановка завдання. Мета статті – виявлення основних проблем та суперечностей, пов'язаних із формуванням національної стратегії сталого розвитку в сучасних умовах та напрямів щодо їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція сталого розвитку – одна з найбільш важливих та дискусійних парадигм кінця ХХ – початку ХХІ століття. Проблематика підтримуваного рівня розвитку суспільства, який не руйнує своєї природної основи, духовного і культурного фундаменту, а створювані умови життєдіяльності не призводять до масштабних деструктивних

процесів, що загрожують існуванню цього суспільства, не втратила злободенності, а проблема формування стратегії сталого розвитку є актуальною для багатьох країн світу, у тому числі і України. Серед основних напрямів, що сприятимуть підвищенню ефективності національного механізму природокористування та формуванню ефективної стратегії переходу до сталого розвитку, на наш погляд, слід вважати наступні.

1. Екологізація способу життя, відтворення екологічно орієнтованих людських мотивів і факторів екологізації: стимулювання «екологічно збалансованої» поведінки – формування попиту і потреби в екотоварах і товарах екологічного призначення для індивідуального споживання, екологічно орієнтованого способу життя, засобів для виробничої сфери та природних комплексів, утилізація відходів побутового і промислового характеру призначення [1; 2]. Особлива увага до екологізації способу життя обумовлена фрагментарністю сприйняття українцями екологічної проблематики та відсутністю внутрішньої мотивації до екологічної спрямованості основних сфер особистої життєдіяльності: ми добре усвідомлюємо глобальний рівень екологічної проблеми – але недостатньо цікавимося екологічними проблемами своєї країни та шляхами їх подолання; ми погоджуємося із принципами «екологічної» поведінки та усвідомлюємо свою відповідальність перед майбутніми поколіннями – але тільки у випадках, коли це не співпадає з нашими інтересами як економічних агентів. Тому основним інструментом у формуванні екологічного способу життя повинен бути психологічний фактор (ризик захворювань, пов'язаних із забрудненням навколишнього середовища; прагнення до підвищення життєвих стандартів та ін.), а механізм створення так званого «стійкого стилю життя» повинен спрямовуватися і координуватися державною політикою [2].

2. Екологізація світогляду, формування масової екологічної культури, освіти і виховання майбутніх поколінь, екологізація духовної сфери життєдіяльності людини. Осмислення питань переходу до соціально-економічного екологічно безпечного розвитку нерозривно пов'язане із проблемою екологічної культури в суспільстві. У зв'язку із цим необхідно робити «...пріоритетну для себе галузь індивідуальних інтересів, у якій кожен рівний не частині, а цілому. Наука, мистецтво, спорт, творчість у всіх його видах, природоохоронна діяльність – усе це належить кожному» [3]. В сучасній Україні орієнтацію суспільства на принципах сталого розвитку ми розуміємо як найважливіше завдання політичного і економічного відродження країни. У зв'язку із цим ще одним важливим завданням, розв'язок якого неможливий без участі держави, є зміна масових поглядів і етичних норм, у рамках яких існування людини немислимо без тривалого існування природи. Насамперед, необхідне відродження духовних цінностей, екологічних і етнокультурних традицій народу. Подібна робота нездійсненна без широкої партнерської взаємодії з тими структурами, які за переконанням або професійно діють у цій галузі – релігійних концесій, шкіл, медичних установ, засобів масової інформації, рекламних агентств, політичних партій. При цьому для виховання екологічної свідомості необхідний цілий ряд заходів у різних сферах суспільної активності: медицині (приспосовання людини до нового середовища проживання, до нових реальностей навколишнього середовища, оптимізація індивідуальної захищеності людини, оскільки розвиток техногенних змін біосфери зараз значно випереджає адаптаційні можливості людського організму), засобах масової інформації (поширення ідеї забезпечення екологічної безпеки, наприклад, за допомогою реклами впливати на формування попиту потенційних споживачів на екологічну продукцію, створення систем вивчення суспільної думки з питань охорони природи тощо), а також в освітній сфері, основні завдання якої ми зводимо до наступного:

–виховувати членів суспільства, які усвідомлюють необхідність збереження як регіональної, так і глобальної екологічної рівноваги та сприяють цьому;

–забезпечувати точну інформацію про стан навколишнього середовища, що дає можливість ухвалювати оптимальні рішення щодо її використання;

–забезпечувати поширення знань, умінь і навичок, необхідних для розв'язки та усунення проблем навколишнього середовища у майбутньому;

–орієнтувати на відповідальність за рішення в галузі природокористування;

–виховувати членів суспільства зі свідомістю причетності кожного з них до вирішення проблем природного середовища.

Безумовне, на наш погляд, значення цих заходів проявляється в тому, що формування засад сталого розвитку неможливе без збагачення і доповнення природи людської культури, турботи про відтворення елементів природи, збереження для нащадків навколишнього природного середовища належної якості, у тому числі як предмета соціально-історичної цінності.

3. Екологізація економіки, зростання її енергоефективності. Ця проблема стосується не тільки зниження енергоємності галузей народного господарства, екологізації товарів й технологій, що сприяють економії матеріальних і енергетичних ресурсів при виробництві певних видів продукції, засобів переробки відходів і побічних продуктів виробництва, засобів з екологізації технологічного процесу і виробництва [4]. В Україні існує проблема розвитку ринку екологічно безпечної продукції, яка пов'язана передусім з відсутністю однакового розуміння поняття екологічної безпеки продукції,

розмитість позиції держави, відсутність заходів щодо підвищення екологічної культури населення, недостатньою інформованістю споживачів і виробників щодо питань: що вважати екологічним продуктом, як правильно називати цей продукт і яким стандартам він повинен відповідати. Крім цього, з'являється велика кількість псевдоекопродуктів, деякі виробники вдаються до маркетингових вивертів, називаючи свої товари «еко», «біо», «органік», викликаючи недовіру в споживачів до екопродукції в цілому. До того ж, у нашій країні актуалізується ситуація, коли екологічні потреби в порівнянні з матеріальними в шкалі індивідуальних і суспільних переваг відсуваються на «другий план» через незадоволеність матеріальних і побутових потреб і проблем, пов'язаних з переходом до ринкової форми господарювання [5-7]. Прагнення економічної вигоди позбавляє проблему стійкого екологічно орієнтованого суспільного відтворення і розвитку вкладеного в неї змісту – підтримуваного рівня розвитку суспільства, який не руйнує своєї природної основи, духовного і культурного фундаменту, а створювані умови життєдіяльності не приводять до масштабних деструктивних процесів, які загрожують існуванню цього суспільства [8]. Тому, ми вважаємо, суттєвим проблемою для сучасної України є зміна системи пріоритетів у підприємницькій сфері щодо питань екологізації, яка повинна бути орієнтована на раціональну вигоду і ставити при цьому довгострокові цілі захисту навколишнього природного середовища.

4. Регламентация й захист національних екологічних інтересів у міжнародній політиці, контролювання процесів виробництва і обігу «антиекологічної» продукції, тобто товарів і послуг, небезпечних з екологічної точки зору (продукти харчування, лікарські та косметичні засоби, в тому числі ГМ – продукти). Актуалізація цього напряму обумовлена наявністю в політичній сфері механізмів, які блокують спроби подолати екологічну кризу – відбувається злиття світу економічного і світу політичного, при цьому етичні аспекти ведення бізнесу в цьому випадку вже не передбачаються як невід'ємні. У результаті мають місце два об'єктивно потенційні «супротивники» екологізації суспільного розвитку – бізнес, короткострокові інтереси якого суперечать потребам обмеження економічного росту і реструктуризації економіки при переході до сталого розвитку, та бюрократія, що виступає від імені держави, що поєднуються та протистоять цивільним активістам, інтелігенції, усім тим силам, які намагаються привернути увагу до екологічних цінностей. Слід відмітити, що якість середовища є специфічним ресурсом, який в силу своєї обмеженості й неможливості до транспортування вже в найближчому майбутньому буде цінуватися, можливо, навіть більше, ніж наукові знання, інформаційні технології, ноу-хау, які нині визначають спеціалізацію країн на світовому ринку. Саме в цій позиції й полягає причина формування національних екологічних інтересів (потребу нації у такому стані навколишнього природного середовища, який не позначається негативно на здоров'ї і довголітті громадян, забезпечує схоронність генофонду, різноманіття і унікальність живої та неживої природи).

Висновки з проведеного дослідження. Екологізація економіки, соціальної сфери (освіти, виховання, науки, культури, охорони здоров'я), проведення грамотної геополітики та захист національних екологічних інтересів, потребує скоординованих взаємопов'язаних дій з боку держави, бізнесу, громадських організацій та спільноти. Оскільки економіка України знаходиться на шляху формування та визначення пріоритетів щодо майбутніх перспективних напрямів її розвитку, заходи, націлені на формування засад сталого соціально-економічного екологічнобезпечного розвитку наблизитимуть нашу державу до гармонійного сталого розвитку.

Бібліографічний список

1. Демченко Н. В. Екологічний вимір кризових явищ в умовах глобалізації / Н. В. Демченко // БизнесИнформ. – 2010. – № 1. – С. 33-35.
2. Борейко В. Е. Постыжение экологической теологии / В. Е. Борейко. – [2-е изд., доп.]. – К. : Киевский эколого-культурный центр, 2003. – 128 с.
3. Сахаєв В. Г. Сталий розвиток і економіка природовідтворення / В. Г. Сахаєв, В. Я. Шевчук / Центр дослід. сталого розв. – К. : Геопринт, 2004. – 213 с.
4. Ральчук О. М. Інформаційне суспільство: між ейфорією спокус та законами універсуму / О. М. Ральчук // Вісник НАН України. – 2003. – № 2. – С. 36-50.
5. Межуєв В. М. О национальной идее / В. М. Межуєв // Грани культуры : [сб. научн. трудов]. – М. : МГСА, 2003. – 435 с.
6. Дорогунцов С. І. Екосередовище і сучасність. Т.1: Природне середовище у сучасному вимірі / С. І. Дорогунцов, М. А. Хвесик. – К. : Кондор, 2006. – 424 с.
7. Караєва Н. В. Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем : [навч. пос.] / Караєва Н. В., Корпан Р. В., Коцко Т. А. – Суми: Університетська книга, 2008. – 384 с.
8. Our Common Future / World Commission on Environment and Development. – New York : Oxford University Press, 1987. – XV. – 383 p.

Анотація

В статті розглянуто основні сфери суспільної життєдіяльності, у яких формуються засади переходу до сталого розвитку в умовах сучасної України, а також пов'язані з ними проблеми та

суперечності. Приділяється увага шляхам їх подолання з метою формування і реалізації ефективного механізму природокористування та національної стратегії сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, екологізація, економіка, освіта, культура, екологічна свідомість, національні інтереси.

Аннотація

В статье рассмотрены основные сферы общественной жизнедеятельности, в которых формируются основы перехода к устойчивому развитию в условиях современной Украины, а также связанные с ними проблемы и противоречия. Уделяется внимание путям их решения с целью формирования и реализации эффективного механизма природопользования и национальной стратегии устойчивого развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экологизация, экономика, образование, культура, экологическое сознание, национальные интересы.

Annotation

In article the basic spheres of public ability to live in which transition bases to a sustainable development in the conditions of modern Ukraine, and also the problems connected with them and contradictions are formed are considered. The attention is paid to ways of their decision for the purpose of realisation of the effective mechanism of wildlife management and national strategy of a sustainable development.

Key words: sustainable development, ecologization, economy, education, culture, ecological consciousness, national interests.

УДК 336.581:330.322.5

Жадан М.І.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
Пахомова І.Г.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів та кредиту,
Запорізький національний технічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ МОНЕТАРНИХ ВАЖЕЛІВ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Одним з ключових чинників економічного розвитку економіки загалом є інвестиційна діяльність. За допомогою ефективного вкладення капіталу реалізуються можливості потенційного росту і примноження інвестованих коштів. Однак все ще не набуто достатнього науково-практичного досвіду ведення ефективної інвестиційної діяльності та не здійснюється послідовна державна політика реструктуризації економіки. Тому дослідження монетарних важелів стимулювання інвестиційних процесів є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми активізації інвестиційного процесу сьогодні притримується багато уваги як в плані розвитку національних економік, так і в науці. Зокрема, серед іноземних науковців найбільш відомими є: Беренс В., Бестманн У., Брігхем Е., Брук Н., Гитман Л. Дж., Елтон Е., Маркович Х. М., Рейлі К., Шарп У. та інші, однак їхні праці не завжди придатні для застосування такими країнами з перехідною економікою, як Україна, без певної адаптації та врахування національних особливостей.

Серед вітчизняних та російських учених значна увага інвестиційним процесам у межах макроекономічних проблем притримується в наукових працях Балабанова І. Г., Бланка І. А., Василюк О. Д., Губського Б. В., Лукінова І. І., Мочерного С. В., Николенко Ю. В., Семиноженка В. П., Симчука Н. С. та інших. Однак слід зазначити, що багатоплановий розгляд цієї складної економічної проблеми все ще остаточно не завершений і потребує додаткових досліджень.

Постановка завдання. У зв'язку з особливою важливістю інноваційної структурної перебудови вітчизняної економіки на шляху України до Євросоюзу, особливої актуальності набуває вирішення проблеми активізації інвестиційного процесу як найважливішого інструмента та рушія інноваційного процесу й структурної перебудови економіки до якісно нового рівня конкурентоспроможності. Тому у статті вважаємо за необхідне дослідити монетарні важелі, що здатні впливати на інвестиційні процеси та виробити механізми їх стимулювання.